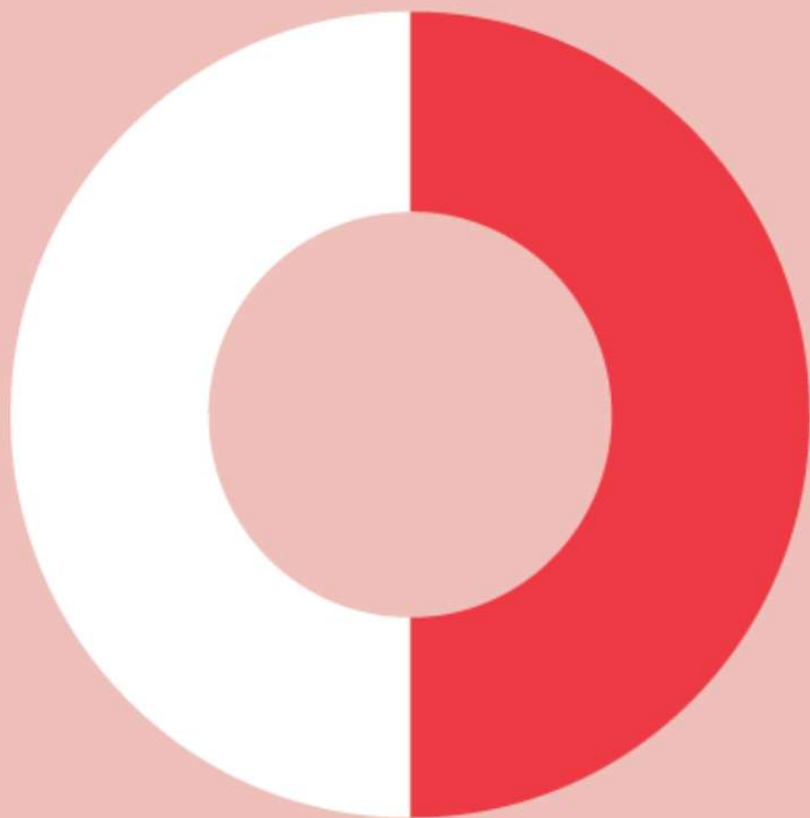

Studentombudet

Årsrapport 2025

1. Innledning

Universitetet i Oslo (UiO) er pålagt å ha studentombud tilgjengelig for alle sine studenter, i henhold til universitets- og høyskoleloven, 2024 (UH-loven) § 10-8:

Universiteter og høyskoler skal sørge for at alle studentene har tilgang til et studentombud.

Studentombudet skal gi studenter råd og hjelp i saker som er knyttet til studiesituasjonen, og bidra til å ivareta studentenes rettssikkerhet overfor institusjonen.

Studentombudet kan ikke instrueres i sitt virke. Studentombudet kan selv bestemme om ombudet skal bistå en student i en sak. Studentombudet har ikke selv myndighet til å avgjøre saker.

Studentombudet har taushetsplikt om opplysninger om noens personlige forhold som ombudet får kjennskap til i forbindelse med arbeidet sitt. Forvaltningsloven §§ 13 til 13 e og 13 g gjelder tilsvarende.

Studentombudet er organisatorisk og fysisk samlokalisert med Enhet for intern revisjon (EIR), og Vitenskapsombudet ved UiO.

Studentombudet ved UiO besto ved årsslutt 2025 av 3 årsverk. Det er ekstern finansiering for cirka 1,2 årsverk via samarbeidsavtaler om studentombudstjenester med tolv andre utdanningsinstitusjoner.¹ Fra 1.1.2025 var Norges miljø- og biovitenskapelig universitet (NMBU) innlemmet i samarbeidsavtalen.

Denne rapporten tar kun for seg henvendelser fra studenter og andre med tilknytning til UiO, der vårt mål er å bidra til rettferdighet, men ikke fordel, for de som tar kontakt. Den inneholder også våre innspill og refleksjoner knyttet til hvordan UiO bedre kan ivareta rettssikkerheten til studentene, i tråd med bestemmelsen i UH-loven.

2. Henvendelser

Studentombudet ved UiO mottok 241 henvendelser som gjaldt UiO i 2025. Dette er på nivå med tidligere år.

¹ Studentombudet ved UiO har samarbeidsavtaler med følgende studiesteder:

Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo, Barratt Due musikkinstitut, Forsvarets høyskole, Kunsthøgskolen i Oslo, Kriminalomsorgens høyskole og utdanningssenter KRUS, Lovisenberg diakonale høyskole, MF vitenskapelig høyskole, Norges idrettshøgskole, NMBU, Norges musikkhøgskole, Oslo Nye Høyskole og Politihøgskolen.

Studentombudet tar imot henvendelser når som helst i en eventuell prosess; før, under eller etter. Vi har ikke avgjørelsesmyndighet, utover å eventuelt avvise henvendelser. Vi tilstreber å ikke konkurrere med universitetets veilednings- og informasjonsplikt.

I de fleste henvendelsene gis veiledning om hvordan en student best kan ivareta sine interesser i en oppstått situasjon. I hovedsak gis råd og veiledning slik at studentene selv kan håndtere sin sak, samtidig påses at saken blir behandlet korrekt. Der hvor det likevel er grunn til å involvere oss, fører det til at saken løses lokalt, eller kommer inn i korrekt saksbehandlingsspor, med få unntak. Som hovedregel involverer vi oss ikke i utøvelsen av faglig eller forvaltningsmessig skjønn. Overprøving av skjønnsutøvelse er ivaretatt i klageprosessene (klage på enkeltvedtak eller klage på karakter). Dersom veiledning om regelverk eller praksis kan bidra til å løse saken, gis dette for å hindre unødvendig bruk av ressurser, selv om det gjelder forvaltningsmessig skjønn. Dette gjelder særlig tilretteleggingsaker, hvor det også kan være risiko for diskriminering.²

I 2025 har de sakene vi har involvert oss i handlet om følgende:

- I sak om tilrettelegging var det ikke utformet et formelt vedtak, herunder ikke informert om klageadgang, og det var i tillegg ikke gjort en individuell vurdering av saken, jf. forvaltningsloven §§ 2, og 23 til 27, og UH-loven § 10-5.
- Flere saker hvor studenter ikke fikk godkjent et obligatorisk arbeidskrav, og uformelt ble meldt av eksamen, uten formelt vedtak om tap av eksamensrett, selv om dette er påkrevd i henhold til forvaltningsloven §§ 2, og 23 til 27. Ofte er konsekvensene i slike saker store, ved at studenten kan bli forsinket i studiet. Se punkt 3.3. Det er derfor av stor betydning å få slike saker overprøvd.
- Flere saker med forsinket saksbehandling pga. behandling både på institutt og fakultet før sakene sendes til nemnd, jf. forvaltningsloven §§ 11a og 33, fjerde ledd.
- Flere saker hvor studenten har oversett en frist for enten søknad eller klage, og saken blir avvist, uten at det informeres om at slik avvisning også er et enkeltvedtak som kan påklages, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 2, tredje ledd.
- Ikke informert om klageadgang, og heller ikke formelt vedtak i tap av studierett.
- Student med tilretteleggingsbehov fikk ikke tilrettelegging på innleveringer, fordi de ikke var obligatoriske, jf. UH-loven § 10-5.
- Manglende begrunnelse i sak om faglig godkjenning etter UH-loven § 9-1.

² Likestillings- og diskrimineringsloven, 2017, § 12, jf. § 21.

Studenten(e) sakene gjelder, må samtykke til at vi involverer oss, og kan stoppe en sak underveis. Av hensyn til konfidensialitet, har vi begrensede muligheter til å gå ytterligere i detalj. Derfor er det også enkeltsaker av større omfang enn det som gjengis her, og hvor vi også kan være involvert som anonymiserende mellomledd, og i skytteldiplomati mellom student og enhet.

2.1. Henvendelser per kategori

Kategoriene er opprettet basert på erfaringer fra de første årene vi var i virksomhet, i tillegg til en vurdering av hvilke saker som hører til UiOs myndighet. Saker som gjelder Studentsamskipnaden i Oslo og Akershus (SiO), Samordna opptak eller Lånekassen, regnes utenfor ordningen, selv om saken er knyttet til studentstatus.

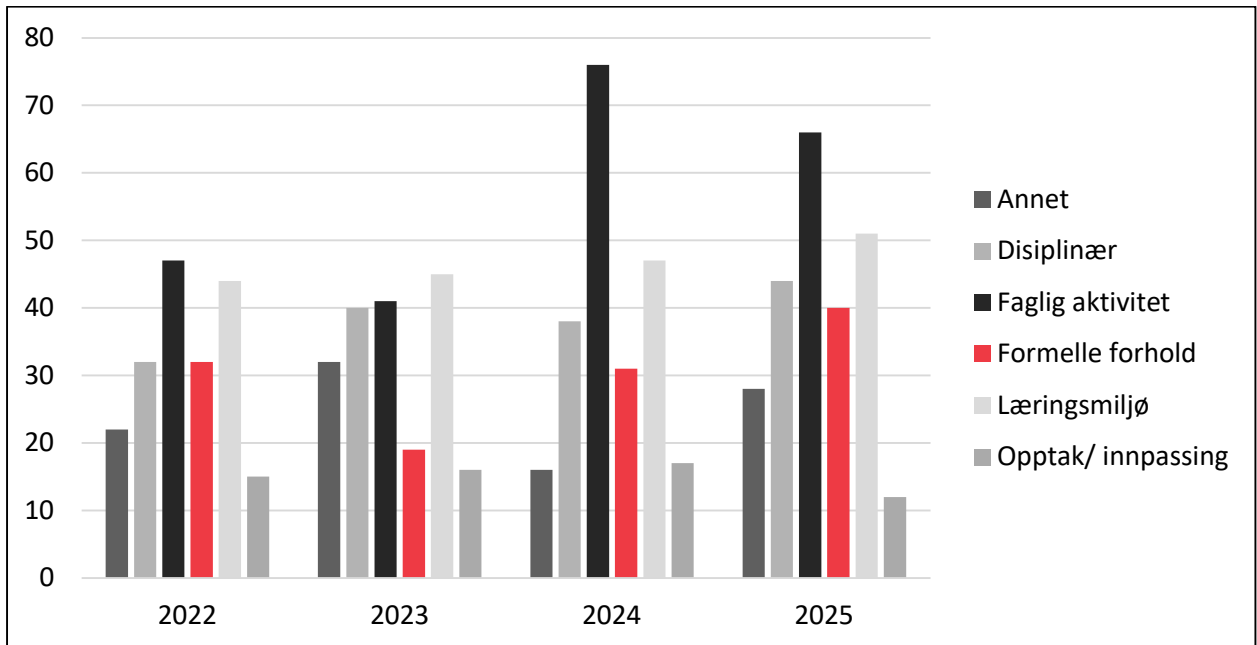
Vi tar imot saker fra personer som søker seg til UiO der hvor universitetet har avgjørelsesmyndighet, og fra tidligere studenter som for eksempel ønsker å si fra om noe de opplevde da de var studenter, eller dersom saken gjelder vitnemål/karakterutskrift.

Henvendelser plasseres i én hovedkategori, ut fra en vurdering av hva som er hovedinnholdet i henvendelsen. Ofte er problemstillingene sammensatte. Vi benytter følgende kategorier, gjengitt i tilfeldig rekkefølge:

Hovedkategori	Tilhørende underkategorier
Disiplinær/ skikkasaker	Mistanke om fusk, skikkavurdering, merknad på politiattest, og andre saker om mulig utestengelse/bortvisning
Faglig aktivitet	Undervisning, praksis, pensum, eksamen, inkludert adgang til å ta eksamen/praksis, gjennomføring, begrunnelse, sensur og klagesensur, veiledning
Formelle forhold	Studieprogresjon/permisjon, antall eksamensforsøk, semesterregistrering/semesteravgift, personvern, vitnemål/karakterutskrift, og andre bekreftelser
Læringsmiljø	Tilrettelegging, egen eller andres adferd/opptreden, fysisk læringsmiljø, og psykisk/psykososialt læringsmiljø

Opptak/overgang/ utveksling	Masteropptak, overgang til ny studieordning, utveksling, opprykk/fritak fra/innpassing av emner, andre opptak
--------------------------------	--

Figur 1: Antall henvendelser per hovedkategori for 2022, 2023, 2024 og 2025:

*Rekkefølgen fra øverst til nederst, samsvarer med å lese søylene fra venstre mot høyre.

Det er en fortsatt økning antall henvendelser innenfor kategorien Formelle forhold, og blant underkategoriene ser det ut til at saker om progresjonskrav og permisjon utmerker seg, med en nær dobling i 2025 (22) sammenlignet med 2024 (12). Se punkt 3.3.

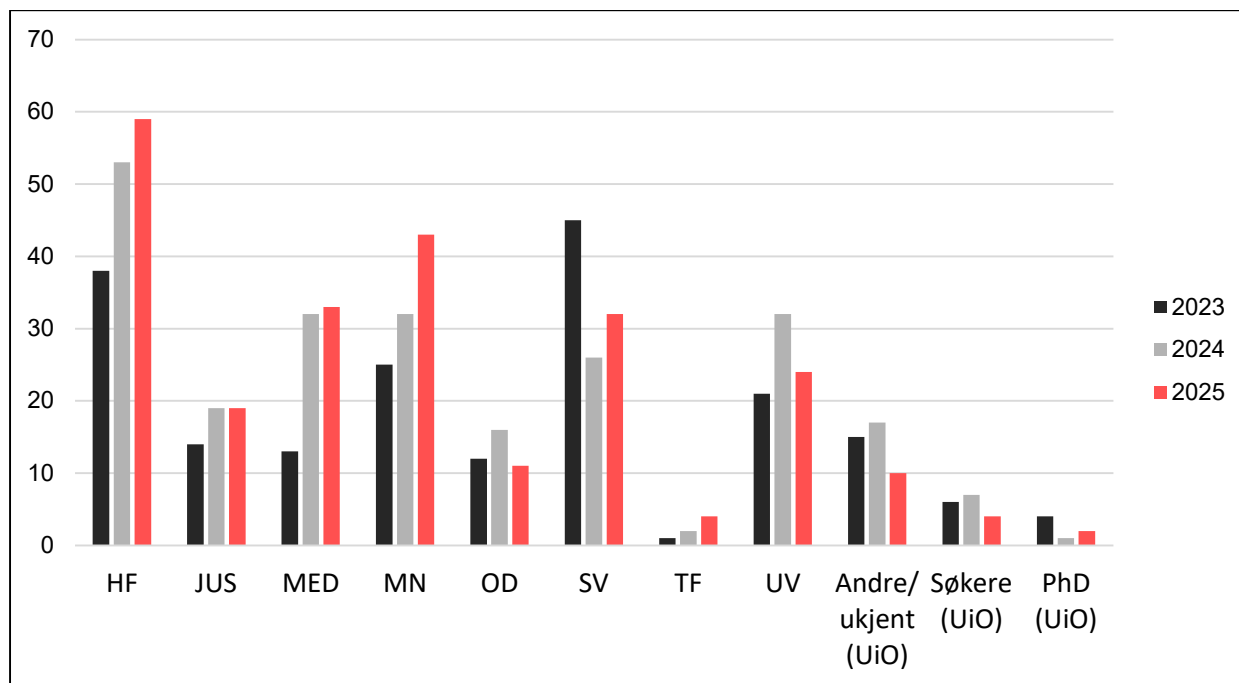
Det er en liten økning i antall henvendelser fra studenter som er mistenkt for fusk. I 17 av sakene var grunnlaget for mistanken urettmessig bruk av språkmodell (KI), sammenlignet med 10 året før. Vårt hovedfokus er på studentens prosessuelle rettigheter, herunder rett til kontradiksjon og partsinnsyn. Se likevel punkt 3.4.

2.2. Henvendelser per fakultet

Henvendelser blir knyttet til hvilket fakultet studenten tilhører. Dersom studenten hører til flere fakulteter, føres det fakultetet som saken gjelder. I kategorien «Andre UiO» er studentens fakultetstilhørighet ukjent, eventuelt er det ansatte eller tillitsvalgte som tar kontakt med oss. Vi innhenter ikke bekreftelser på studentstatus, og etterspør ikke informasjon om fakultetstilhørighet

med mindre det er relevant for saken. Dette for å gjøre kontakten med oss enkel og ubyråkratisk, og for å ivareta et eventuelt behov for anonymitet.

Figur 3: Antall henvendelser per fakultet

**Rekkefølgen fra øverst til nederst, samsvarer med å lese søylene fra venstre mot høyre.*

Det er en økning i antall henvendelser fra HF. Over halvparten av henvendelsene om mistanke om fusk er fra HF (21). Av henvendelsene fra MN gjelder 15 Farmasøytisk institutt, og av henvendelsene fra SV er 12 fra Psykologisk institutt. Det er generelt flere henvendelser fra studenter på profesjonsstudier, se også MED og OD (og TF), jf. også punkt 3.3. under om progresjonskrav, som i særlig grad gjelder disse studentene.

3. Annen aktivitet

I universitets- og høyskoleloven står det at studentombudet skal «bidra til å ivareta studentenes rettssikkerhet» overfor universitetet. I Mandat for Studentombudet ved UiO³ står det også følgende:

I likhet med EIR, kan studentombudet på eget initiativ, fremme saker for Universitetsstyret. Studentombudet vil kunne være en viktig bidragsyter i å informere om deler av det interne

³ [Mandat for studentombudet ved Universitetet i Oslo](#) (pdf.)

kontrollsystemet ved UiO. Det er derfor viktig at leder for EIR holdes orientert om vesentlige problemstillinger i ombudets arbeid.

Basert på vår erfaring og kompetanse, bidrar vi til å sikre studentenes rettssikkerhet ved UiO ved å stille kontrollspørsmål enten til ansvarlig enhet eller UiO sentralt. I 2025 stilte vi spørsmål om Canvas kan brukes til å formidle formelle vedtak til studenter, og om studieavgift for internasjonale studenter avkortes ved feltarbeid i hjemlandet.

Studentombudet kan på grunn av sin særskilte taushetsplikt, operere som et anonymiserende mellomledd for studenter som ønsker å varsle om kritikkverdige forhold.⁴ Det gjøres en konkret vurdering i hver enkelt sak om det er forsvarlig. I 2025 ba vi om oppklaring knyttet til om vitner også kan benytte ombudet som anonymiserende mellomledd, etter å ha erfart at flere vitneobservasjoner anonymisert via ombudet ble avvist i en Si fra-sak.

Studenter som blir mistenkt for fusk, og hvor fakultetet anbefaler utestenging, har rett til å få dekket advokatutgifter på studiestedets regning i henhold til UH-loven. I saker hvor fakultetene kun anbefaler annullering, har ikke studentene den samme retten. Nemnd for studentsaker er imidlertid ikke bundet av fakultetenes anbefaling, og studenter risikerer derfor utestengning uansett. Vi kontaktet Kunnskapsdepartementet (KD) for å få en avklaring knyttet til dette, og fikk svar som stadfester UiOs praksis om å kun dekke advokatutgifter i saker hvor fakultetene anbefaler utestenging. I svaret fra KD forutsettes imidlertid at det «sjelden forekommer at institusjonens nemnd vedtar utestenging i saker der ansvarlig på institusjonen innstiller på bare annullering.»

Vi gir også innspill til EIR sin årlige risikovurdering. For 2025, spilte vi inn tre overordnede temaer, som vi gjengir under.

3.1. Studieadministrativ lokal autonomi og hensynet til effektivitet

Det følger av universitets- og høyskoleloven § 4-1 at Universitetsstyret har ansvar for UiOs interne organisering på alle nivåer, og at styret skal føre tilsyn med den daglige ledelse. Dette innebærer blant annet at når styret delegerer myndighet nedover i organisasjonen, må det sikres at saksbehandling kan foregå korrekt og forsvarlig.

⁴ Prop. 126 L (2022-2023) Lov om universiteter og høyskoler, kap. 23, s.337:

«Ombudets taushetsplikt skal gå foran en arbeidstakers medvirkningsplikt etter [arbeidsmiljøloven § 2-3](#).»

Den lokale autonomien som preger UiOs organisasjon, kan gjøre saksbehandling mindre effektiv, særlig i klagesaker.

For studenter kan det være særlig viktig å få saker avgjort raskt. Dersom en klage i sak om for eksempel tilrettelegging på eksamen avgjøres etter eksamen, kan det få betydning for studentens prestasjon på eksamen, og for studieprogresjonen. Det samme gjelder i saker hvor studenter mister retten til å ta eksamen pga. obligatoriske arbeidskrav, og hvor saken er bestridt og påklaget av studenten.

I saker hvor institutt har beslutningsmyndighet, legges det ofte opp til en ekstra saksbehandling på fakultetene. Det vil si at fakultetene også gjør en selvstendig vurdering av saker, før saken sendes til Nemnd for studentsaker ved UiO, som er klageinstans for enkeltvedtak ved UiO (med unntak av disiplinære saker hvor nemnda er førsteinstans). Enkelte steder er det for eksempel fakultetene som har ansvar for å forberede og sende saker til Nemnd for studentsaker. Denne organiseringen av saksbehandlingen av klagesaker, kan bryte med forvaltningslovens regel om å avgjøre saker «uten ugrunnet opphold».

I saker hvor det legges opp til et ekstra saksbehandlingsledd, kontaktes institutt og/eller fakultet. I dialogen vises det til fakultetenes behov for kvalitetssikring. Til dette må påpekes at det da kun er klagesaker som kvalitetssikres, og ikke øvrige vedtak. En slik kvalitetssikring på fakultetene fører til lengre saksbehandlingstid, og overprøvingen blir illusorisk ved at studenten forsinkes i studiet uavhengig av om det gis medhold i nemnda. Dette kan påvirke studentenes motivasjon til å benytte seg av en grunnleggende rettssikkerhetsgaranti, og kan slik sett også svekke deres rettssikkerhet, men det kan også føre til at universitetet risikerer erstatningsansvar.

Dersom man anser kvalitetssikring som hensiktsmessig, kan det ivaretas ved at et institutt sender kopi av saken til fakultetet, samtidig som den sendes til nemnda.

Vi har tatt opp dette i våre årsrapporter for 2022 og 2024, og kan for 2025 konstatere at dette fortsatt er en aktuell problemstilling.⁵

⁵ [Studentombudets årsrapport 2022 UiO, \(pdf.\)](#), s. 9 og 10, og [Studentombudets årsrapport 2024 UiO \(pdf.\)](#), ss. 9-11.

3.2. Juridisk kompetanse

Vi ser utfordringer i at relativt små enheter ved UiO, har ansvar for sakstyper og saksområder som forutsetter juridisk kompetanse. I tilretteleggingssaker, som kan være svært kompliserte saker, er det vår erfaring at det kan være utfordrende å ha tilstrekkelig juridisk kompetanse for slike små enheter. Studenter har rett til å få sin sak vurdert individuelt og konkret, slik at mulighetsrommet for forhåndsdefinerte måter å håndtere slike saker på er begrenset. Tilrettelegging skal dessuten ikke føre til en reduksjon av faglige krav, men vi ser tendenser til at fagmiljø får for mye å si i disse sakene, og administrasjonen for lite. Dette kan føre til utilsiktet og usaklig forskjellsbehandling, diskriminering og/eller frafall.

Også i andre sakstyper, for eksempel klage på formelle feil, ser vi utfordringer. Tallmessig vil det for et enkelt institutt være ganske få saker til behandling, slik at det å opparbeide seg kompetanse over tid kan være vanskelig. Det gjelder å kunne identifisere hva slags sak det er (særlig hvor studenten ikke bruker nettskjemaene til UiO), og hvilken prosess den skal følge. Vi er særlig opptatt av at det informeres om studentenes rett til å klage. Klagemulighetene som studentene har, er grunnleggende rettssikkerhetsgarantier som forutsetter forsvarlig og korrekt saksbehandling.

3.3. Oppmøte og progresjonskrav

Med dagens UH-lov har utdanningsinstitusjoner frihet til å fastsette oppmøtekrav og progresjonskrav. Tidligere måtte oppmøtekrav være faglig begrunnet, men nå kan de også være begrunnet med blant annet ivaretagelse av «studiekvaliteten for hele studentgruppen».⁶ Studenter med tilretteleggingsbehov eller gyldig fravær, kan ha rett på unntak enten etter loven eller etter UiOs forskrift.

I vår årsrapport for 2021 viste vi til utfordringer knyttet til at enhetene ved UiO i stor grad selv kan fastsette egne regler. Oppmøtekrav og obligatoriske arbeidskrav er et utbredt eksempel på dette, og etter vårt skjønn av vesentlig betydning.⁷ UiO har et ansvar for å garantere for et faglig innhold når vitnemål utstedes, og det kan i praksis bety at studenter må ha gjennomført visse aktiviteter i et gitt omfang, og innen frister.

⁶ Prop. 126 L (2022-2023) Lov om universiteter og høyskoler kap. 23, s. 340

⁷ [Studentombudets årsrapport 2021 UiO](#) (pdf.), s. 9

Spørsmål oppstår når studenten har gyldig fravær, eller ikke får godkjent en aktivitet. UiOs egen forskrift sier at manglende godkjenning av obligatorisk aktivitet skal følges opp, slik at studenten får mulighet til å ta eksamen.⁸

Vi har imidlertid sett flere eksempler på at det legges opp til at korte fravær kan føre til store forsinkelser.⁹ Det er uklart hva som ligger i at studenten skal følges opp, men hensikten kommer tydelig frem ved at det står at målet er at studenten likevel skal få mulighet til å avlegge eksamen. Åpenbart vil det ikke være slik at studenter skal få ubegrenset med forsøk og fravær, men det bør også unngås at korte gyldige fravær fører til at studenter automatisk blir ett år forsinket pga. progresjonskrav i studiet.

For hver student som ikke oppfyller oppmøtekrav, skal det også fattes vedtak om tap av eksamensrett, som studenten kan påklage. Flere enheter er ikke er klar over dette, og vi er bekymret for rettssikkerheten til de studentene som mister eksamensretten, men som ikke får informasjon om at dette kan påklages.

Relatert til dette nevnes også progresjonskrav i studiene. Dette ikke nødvendigvis knyttet til studentens produksjon av studiepoeng som sådan, men studentens *mulighet* til å produsere studiepoeng, der hvor det stilles krav om at alle emner i ett studieår må være bestått før man kan gå videre på det neste året. Her anerkjennes at hensyn til sårbare grupper studenten kan komme i kontakt med særlig i forbindelse med praksisstudier, kan være et tungtveiende hensyn som kan rettferdiggjøre strenge progresjonskrav.

3.4. Mistanke om fusk og kunstig intelligens

I saker hvor studenter mistenkes for fusk, kan det hevdes at deres rettssikkerhet er god. Det er en juridisk kvalitetssikring i at Nemnd for studentsaker er første instans i slike saker (krav til juridisk kompetanse for nemndas leder), og studenter kan i utestengningssaker få dekket utgifter til advokat. Studentombud kan kontaktes i den innledende fasen før retten til dekket advokatbistand inntreffer, eventuelt benyttes til juridisk veiledning for studenter som ønsker å håndtere saken selv.

⁸ [Forskrift om studier og eksamener ved UiO](#) § 4-4, femte ledd:

«Oppfølgingen av manglende godkjenning av obligatorisk aktivitet må så vidt mulig gjennomføres på en måte som innebærer at eksamen kan avlegges i tilknytning til semesteret.»

⁹ [Studenter krever bedre tilrettelegging – NRK Norge – Oversikt over nyheter fra ulike deler av landet](#)

De siste par årene har flere saker om fusk blitt knyttet til urettmessig bruk av språkmodell (KI). Disse sakene er i større grad avhengige av sensors årvåkenhet og kunnskap, sammenlignet med plagiatsaker, som ofte baserer seg på objektive funn fra et dataprogram. Informasjonen om hva som er tillatt bruk av KI kan variere fra emne til emne. Studenter kan bli rådet til å spørre, men få ulike svar. Sensorer kan ha ulik tålegrense. Det kan føre til forskjellsbehandling i *utvelgelsen* av hvilke saker som sendes til nemnda.

UiO ved Nemnd for studentsaker, har bevisbyrden i saker hvor det mistenkes fusk, uavhengig av grunnlaget for mistanken. I saker hvor mistanken begrunnes med urettmessig bruk av KI, kan anklagen i visse tilfeller være vag, slik at bevisbyrden nærmest snus: studenten settes i en situasjon hvor hen må bevise sin uskyld. Dette kan gjelde saker hvor sensor reagerer på språk eller at påstander ikke har belegg i pensum, og hvor det for eksempel ikke er spor av såkalt hallusinerer fra KI, typisk fiktive kilder som referanser. Vår erfaring er at det er utfordrende for studenten å svare på slike påstander, og selv om nemnda er tydelig på hvem som har bevisbyrden i sin praksis, knytter vår bekymring også seg til at studenter har rett på vern mot selvinkriminering.

I saker om mistanke om fusk pga. KI kan det også oppstå uenigheter mellom studieadministrasjon og sensor, dersom sensor ber om at det opprettes sak, men administrasjonen er uenig. I slike situasjoner er det viktig å påse at studentens kunnskaper blir vurdert på en upartisk og faglig betryggende måte.¹⁰ En sensor som mener at en student har fusket, kan ikke samtidig eller senere vurdere studentens faglige prestasjon på en upartisk måte. Vi er kjent med at enkelte fakulteter har rutiner på plass for å håndtere dette, men løfter det som et perspektiv som har betydning for studentens rettssikkerhet.

3.5. Oversikt over øvrig aktivitet

Studentombudet blir invitert til møter i Læringsmiljøutvalget ved UiO, og deltar ved anledning. Vi har i tillegg jevnlig digitale møter med de andre studentombudene i Norge, og med Hovedverneombudet ved UiO, samt andre interne møter med enheter ved UiO om ulike temaer.

Nytt for 2025 fra og med nytt rektorat, er at det er opprettet et fast møte med rektor, hvor også viserektor for utdanning og studiedirektør er med, minst én gang i semesteret, og ellers ved behov.

¹⁰ Universitets- og høyskoleloven § 11-6, første ledd.

13. januar: Velkomstmøte for nye studenter ved JUS, UiO (innlegg)
21. januar: Innspillsmøte om individuell tilrettelegging for studenter med funksjonsnedsettelse med Likestillings- og diskrimineringsombudet
13. februar: Studentutvalgslederforum (SULF), Studentparlamentet ved UiO (innlegg)
18. mars: «Varsling på ville veier – er mekling løsningen?», Econa (seminar)
2. april: Dekanmøte, UiO (innlegg om årsrapport)
3. april: Rektoratmøte, UiO (innlegg om årsrapport)
8. april: Læringsmiljøutvalget, UiO (innlegg om årsrapport)
10. april: IDF-møte (innlegg om årsrapport)
6. mai: Universitetsstyremøte, UiO (innlegg om årsrapport)
7. mai: Felles samarbeidsmøte med tilknyttede høyskoler og universitet (eget arrangement)
27. mai: Innspillsmøte med HK-dir om nasjonalt fagskoleombud
4. til 6. juni: Konferanse i regi av European Network of Ombuds in Higher Education, i Amsterdam.
11. juni: Fagdag for ansatte på MED, UiO (innlegg)
1. juli: Samarbeidsmøte med HF
11. august: Velkomstmøte for nye studenter ved JUS, UiO (innlegg)
12. august: UV-dagen på Helga Eng (stand)
14. august: Studiestartsuken på OD (innlegg)
21. august: Meklingskonferansen
22. august: Introduksjon til nye styremedlemmer ved UiO (innlegg)
3. september: Møte med Studentparlamentets arbeidsutvalg, UiO
13. oktober: Verdensdagen for psykisk helse (stand)
15. til 17. oktober: Skandinavisk nettverkskonferanse for ombud i høyere utdanning (medarrangør og innlegg)
22. til 23. oktober: Planseminar med Enhet for intern revisjon, UiO
30. og 31. oktober: Nasjonal konferanse om skikkethetsvurdering i høyere utdanning (innlegg)
28. november: Universellforum, HK-dir (post på «Læringsløypa»)